

โรงเรียนวัดธรรมาราม

วินัยนำสู่วิถีคุณธรรม

“วินัย” เป็นระเบียบกฎเกณฑ์ที่ช่วยทำให้สังคมมีความสุข เราพบว่าหากคนในชาติมีวินัยตั้งแต่ยังเป็นเด็กจะส่งผลให้มีวินัยติดตัวเมื่อเจริญเติบโตขึ้น เช่นเดียวกับที่โรงเรียนวัดธรรมาราม หมู่ที่ 4 ตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง ที่ใช้แนวคิดสร้างวินัยให้นักเรียน เป็นจุดเริ่มต้นในการช่วยแก้ไขปัญหาอีกหลายๆ ด้าน

วิถีพุทธ วิถีไทย หัวใจพอเพียง

หากพิจารณาจากบริบทของ โรงเรียนวัดธรรมาราม เราพบว่าเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท สภาพสังคมในชุมชนมีทั้งปัญหา ยาเสพติดและการพนัน ปัญหาครอบครัว และส่งผลถึงพฤติกรรมของนักเรียนทำให้มีนิสัยก้าวร้าว แข็งกระด้าง ขาดวินัยที่สำคัญ การพัฒนาทางด้านความคิดจิตใจ และระเบียบวินัยของนักเรียนในแต่ละช่วงวัย จากอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นไปแบบแยกส่วน ขาดช่วงขาดตอน ทำให้การพัฒนาไม่ได้ผล

ทางคณะครูจึงมีความเห็นพ้องต้องกันว่าการใช้หลักพระพุทธศาสนาจะช่วยกล่อมเกลาความคิดจิตใจของเด็กให้มีความอ่อนโยน

สุภาพ และมีระเบียบวินัยได้ เพราะเชื่อว่าแม้นักเรียนทุกคนจะมีที่มาต่างกัน แต่เมื่อเกิดเป็นคนก็ย่อมสอนได้ **โดยครูและนักเรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน** สิ่ง que ทุกคนอยากเห็นร่วมกัน คือ การสร้างเด็กให้มีคุณธรรม ด้วยการสอนให้รู้จักมีวินัยในตนเองก่อน โดยปรับรูปแบบการดำเนินการของโรงเรียนเป็น “โรงเรียนวิถีพุทธ” ตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา

อาจารย์กฤษ กาหิ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดธรรมาราม เล่าว่าการสร้างเสริมคุณธรรมเริ่มต้นจากการสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน โดยบูรณาการให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต ด้วยหลักการที่ว่า “**วิถีพุทธ วิถีไทย หัวใจพอเพียง**” คือ ยึดแนวทางของการพึ่งพาตนเองในด้านต่างๆ ด้วยการสอนให้นักเรียนรู้จักความ

พอเพียง มีความอ่อนน้อมและยึดขนบธรรมเนียมประเพณีที่ติงงามตามหลักพุทธศาสนา เพื่อรักษาอัตลักษณ์ความเป็นไทย โดยบูรณาการการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งการเรียนการสอนในห้องเรียน และนอกห้องเรียน มาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวินัยและคุณธรรมอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้คือ ทำให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม มีความสง่างามในตนเอง มีจิตใจอ่อนโยน เป็นที่รักของพ่อแม่ ผู้ปกครอง คุณครู และเป็นที่ยอมรับของชุมชน มีผลการเรียนดีขึ้น และเป็นคนที่รู้จักใช้ รู้จักออม รู้จักประหยัด ใช้ชีวิตที่มีความพอเพียง

อาจารย์กฤษเล่าว่า ความมีวินัยเป็นเรื่องนามธรรม แต่ที่โรงเรียนวัดธรรมาราม นำมาปรับใช้จนเกิดความสำเร็จได้ก็ด้วยการทำงานประสานกันอย่างกลมกลืนของส่วนต่างๆ ตั้งแต่ผู้อำนวยการโรงเรียน และคุณครู ที่เห็นความสำคัญและเป็นจุดประกายความคิดนี้ไปสู่นักเรียนได้อย่างดี เพราะมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับนักเรียนมากที่สุด ส่วนนักเรียนเมื่อครูให้ความรัก ความใส่ใจก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ยิ่งเมื่อเห็นผลดีที่เกิดขึ้นกับตนเองก็ช่วยสร้างความมั่นใจในการทำมาดี

ด้านผู้ปกครองเป็นผู้ที่คอยให้กำลังใจ ทั้งครู และนักเรียน โดยมีความเข้าใจในการ

ดำเนินงานของโรงเรียน และเป็นแรงผลักดันที่คอยหนุนเสริมให้การดำเนินงานสำเร็จ ส่วนชุมชนนอกจากยอมรับเข้าใจในการดำเนินงานแล้วก็ยังช่วยสะท้อนการทำงานของโรงเรียนอีกด้วย สุดท้ายวัด ซึ่งให้ความอนุเคราะห์หลายด้าน ทั้งสถานที่ในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมต่างๆ มีพระเป็นที่เล็งในการดำเนินงานของครู เป็นศูนย์กลางของการขับเคลื่อนแบบชุมชนปฏิบัติที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการใช้ชีวิตแบบวิถีพุทธอย่างแท้จริง

กระบวนการบูรณาการ “วินัย” สู่วิถีชีวิต

การสร้างวินัยของโรงเรียนวัดธรรมาราม เป็นไปอย่างผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตของนักเรียน จนทำให้นักเรียนไม่รู้สึกรว่าต้องฝืนทำ หรือเป็นเรื่องลำบากแต่อย่างใด ส่วนหนึ่งเพราะโรงเรียนแห่งนี้มีต้นแบบที่ดีจากการเป็นเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรมกับโรงเรียนต้นบากราชภัฏบารุง ตำบลนาพละ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ซึ่งได้รับการส่งเสริมการดำเนินงานจากศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ในการสร้างเสริมคุณธรรมให้กับนักเรียน เมื่อได้แนวคิดที่ดีแล้ว จึงนำมาผสมผสาน และออกแบบให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนวัดธรรมาราม

โดยการนำเรื่องวินัยมาเป็นคุณธรรมหลักของโรงเรียน ใช้แนวทางในการทำงานด้วยการ

กำหนดบทบาทหน้าที่คุณครูผู้รับผิดชอบ อย่างชัดเจน กำหนดและจัดกิจกรรมย่อย ให้มีความสอดคล้องกับการเรียนรู้ และที่สำคัญ ให้อยู่ในแผนการเรียนการสอน บูรณาการการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมที่โรงเรียนนี้ “ทำง่าย แต่ได้ผลมาก” คือการสร้างเสริมวินัยให้กับเด็กด้วยกิจกรรม “วินัยรองเท้า” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นการปลูกฝังความมีวินัยให้เด็ก ด้วยการจัดวางรองเท้าให้สวยงาม เวลาถอดรองเท้า เก็บหันสันรองเท้าเข้าผนัง อย่างเป็นระเบียบ และเวลาใส่ให้หีบออกมาแล้วนั่งใส่ ทำให้ได้ฝึกสมาธิไปพร้อมกัน

ส่วนกิจกรรมกระถางคุณธรรม ช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบต่อเด็กนักเรียน ผ่านการปลูกพืชผัก ต้นไม้ เช่น พริก มะเขือ ว่างหางจระเข้ พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ในห้องเรียนเรื่องการเจริญเติบโตของพืช นักเรียนช่วยกันคิดหาวิธีที่จะปลูกพืชให้เจริญเติบโตงอกงาม ซึ่งเป็นการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับการสร้างเสริมคุณธรรมไปพร้อมกัน

ช่วยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ เป็นคนช่างสังเกต และที่สำคัญเป็นคนที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อย่างเห็นได้ชัด เพราะในขณะที่รดน้ำต้นไม้ของตน นักเรียนก็จะช่วยรดน้ำต้นไม้ของเพื่อนด้วย เพราะจิตใจที่อยากเห็นต้นไม้ทุกต้นมีความสวยงาม

นอกจากนั้น กิจกรรมยิ้มไหว้ทักทาย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออก และมีจิตใจอ่อนโยน เมื่อพบครู แขกที่มาเยือน นักเรียนจะกล่าวคำทักทายด้วยความสุภาพ จนติดเป็นนิสัย กิจกรรมนี้ผลที่ได้สะท้อนออกมาเป็นคำชมจากพ่อแม่ผู้ปกครองรวมถึงผู้ที่มาเยี่ยมเยียนโรงเรียนเป็นอย่างดี

กิจกรรมทำสมาธิก่อนเข้าเรียน เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีสมาธิและมีสติในการเตรียมพร้อมก่อนเริ่มเรียน ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

กิจกรรมไปวัดทุกวันพระ เป็นการสืบสานประเพณีของวิถีพุทธ มีการแบ่งสายตามชั้นเรียน เวียนกันไปวัดทุกวันพระ รวมถึงวันสำคัญทางศาสนา โดยให้นักเรียนนำปิ่นโตใส่อาหารไปวัดด้วย เหมือนกับชีวิต

จริงที่ปฏิบัติกับครอบครัว ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น นอกจากเป็นการฝึกให้เด็กได้รู้จักทำบุญ รู้จักแบ่งปันแล้ว ยังทำให้เด็กได้ซึมซับความเป็นวิถีพุทธ แบบคนไทย ตามแนวทางของโรงเรียนวัดธรรมาราม ที่ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนทุกคนได้ประพฤติ ปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา ซึ่งเป็นต้นทุนเดิมของโรงเรียนที่อยู่กับวัดมาโดยตลอด ส่งผลให้เด็กสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม เป็นคนที่มีจิตใจเอื้อเพื่อเอื้อแม่

นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมายที่ล้วนแล้วช่วยสร้างความมีวินัย ความรับผิดชอบ และช่วยกล่อมเกลาคิดใจของเด็กๆ ให้มีความอ่อนน้อม เอื้อเพื่อเอื้อแม่ เช่น กิจกรรมออมวันนี้ ดีวันหน้า กิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตร บางครั้งมีกิจกรรมจิตอาสาภายนอก ซึ่งนักเรียนร่วมกันคิดขึ้นมาเอง เช่น รุ่นพี่มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีความรู้เรื่องไฟฟ้าร่วมกันไปให้การช่วยเหลือตรวจ

เช็คระบบไฟฟ้าให้ผู้สูงอายุในชุมชน ทำให้เกิดการยอมรับของชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนก็มีความภาคภูมิใจ ที่นักเรียนมีจิตอาสาอย่างเห็นได้ชัด

อย่างไรก็ตาม ใช่ว่าจะไม่มีอุปสรรค ปัญหาของการจัดกิจกรรมต่างๆ ปัญหาใหญ่ของที่นี่คือ การทำความเข้าใจกับทุกภาคส่วน ซึ่งทางโรงเรียนใช้วิธีการพูดคุย อธิบายทำความเข้าใจ เช่น การใช้ช่วงเวลาพักกลางวัน พูดคุยกับทำความเข้าใจอย่างเป็นกันเองกับคุณครู เพื่อให้เกิดการปฏิบัติในทางเดียวกัน

ในอนาคต โรงเรียนแห่งนี้จะยังยืนหยัดทำกิจกรรมดีๆ เหล่านี้ต่อไป พร้อมกับพัฒนา รูปแบบให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนอื่นๆ ในเครือข่ายเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับโรงเรียนของตน

ตอนนี้คุณธรรม ความดี ความมีวินัย ได้ผลิดอกออกผลที่นี่แล้ว และจะกลายเป็นคุณธรรมที่มีความยั่งยืนต่อไป เพราะทั้งโรงเรียน ชุมชน วัด และหน่วยงานอื่นๆ ต่างก็ให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี เพื่อสร้างเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพสู่สังคมต่อไป